

LEESTIJD
3 minuten

**WIE IS ER AAN HET
WOORD?**
Siem Haffmans

**WAAROM DIT
ARTIKEL LEZEN?**
Veel artikelen worden
al heel snel
weggegooid. Het boek
Products that flow
biedt hiervoor een
oplossingsrichting.

SIEM HAFFMANS,
AUTEUR VAN
*PRODUCTS
THAT FLOW:*

**‘HOE
HAALBAAR
IS DE CIRCULAIRE
ECONOMIE?’**

Eén van de dingen die de coronapandemie zichtbaar maakt, is onze afhankelijkheid van (medische) *disposables*. Neem de mondkapjes. Wat gebeurt er als straks iederéén met een mondkapje de straat op gaat? Als we in de ‘post-coronawereld’ elke dag miljarden mondkapjes gebruiken en weggooien?

FOTO **Pim Ras** INFO **partners for innovation**

Dezelfde vraag kunnen we stellen voor allerlei andere wegwerpartikelen, waarvan we er miljarden gebruiken. Denk bijvoorbeeld maar eens aan koffiebekers, wattenstaafjes, rietjes, eenmalige voedselverpakkingen en hygiëneproducten. ‘Om te zorgen dat deze verbruiksproducten in een circulaire economie gaan passen, is een andere strategie nodig’, zegt Siem Haffmans, senior-adviseur bij Partners for Innovation en auteur van het boek *Products that Flow*, dat onlangs in de Nederlandse vertaling op de markt kwam.

Grip op afval

Hoe krijgen we grip op die stroom verpakkingen en wegwerpproducten? Producten zo lang mogelijk gebruiken, is een antwoord dat voor de hand ligt. Maar: veel producten zijn niet bedoeld om lang mee te gaan. Neem verpakkingen, mondkapjes, medische *disposables* en andere producten voor eenmalig gebruik. Sommige kunnen we best missen, andere dienen een praktisch doel. De vraag is hoe je deze stroom onderdeel maakt van een circulair systeem. ‘We produceren en consumeren zoveel *fast moving consumer goods* (FMCG) dat we de effecten daarvan niet meer beheersen’, zegt Haffmans. ‘De hoeveelheid verpakkingen en spullen neemt almaar toe, terwijl we ze steeds korter gebruiken. We kopen ze dagelijks of krijgen ze simpelweg ongevraagd mee. En vaak, soms al na enkele seconden, beschouwen we ze al als afval.’

Waardeloze producten

Meer en meer, sneller en sneller. Dat is de realiteit en dat past slecht in een circulaire economie. Daarin is het juist de bedoeling dat producten zo lang mogelijk in de keten blijven, zegt Haffmans. ‘Voor duurdere gebruiksgoederen is dat al een hele opgave, maar voor vérbuiksgoederen is dat een nog grotere uitdaging. Gebruiksgoederen hebben een bepaalde waarde en behouden die

geruime tijd. Wil je die inpassen in een circulaire economie, dan ligt de focus op waardebehoud door ze langer in gebruik te houden én door de kwaliteit te verhogen.’

Dat is anders bij verbruiksproducten, zoals verpakkingen, wegwerpartikelen en *gadgets*. Die verliezen heel snel na aankoop hun waarde. ‘Een verpakking is waardeloos als je de melk hebt opgedronken, een mondkapje onbruikbaar na een operatie. Flesjes, rietjes en koffiebekers eindigen regelmatig als zwerfafval en krijgen dan zelfs een negatieve waarde. Ook kleding gaat soms na één keer dragen weg en een plastic huisje verdwijnt in de prullenbak.’ Om ook deze producten in een circulaire economie te laten passen, is het nodig een andere strategie te ontwikkelen, meent Haffmans.

Oplossingen

Hoe en in welke richting dan, staat centraal in het boek *Products that Flow*. Het bouwt voort op het boek *Products that Last* van auteurs Conny Bakker en Marcel den Hollander. Haffmans: ‘Het unieke aan deze boeken is dat ze oplossingen aanreiken voor zowel circulaire businessmodellen als voor ontwerpstrategieën. Het heeft namelijk geen zin om een product te ontwerpen dat recyclebaar is als dit in de praktijk niet gebeurt of als gebruikers niet snappen wat ze er mee moeten doen. En als je recyclebare koffiebekers ontwerpt met een door-dachte inzamelstructuur, maar gebruikers gooien er propjes papier, kauwgom en klokhuizen van appels in, dan schiet je ook je doel voorbij.’ In de Nederlandse uitgave van *Products that Flow* staan tal van aansprekende voorbeelden hoe je dergelijke producten wel op een winstgevende manier circulair kunt maken. ‘Controle krijgen over de stroom is het belangrijkste. Er is niet één gemakkelijke oplossing, maar dat het in de toekomst anders moet is duidelijk’, benadrukt Haffmans.

Circulair ontwerpen

Ontwerpers zouden zich een aantal vragen moeten stellen: wat is voor mijn klant de beste oplossing? Is deze verpakking, *disposable* of *gadget* überhaupt nodig of waardevol? Kan het met minder materiaal? Hoe zorg ik dat het product hergebruikt of teruggestuurd wordt? Hoe maak ik het recyclebaar of composteerbaar? Voor een verdienmodel dat ondernemers over de streep trekt, helpt het in elk geval om de maatschappelijke en milieukosten mee te nemen. Er zijn volgens Haffmans veel verborgen kosten. ‘Je moet de negatieve waarde gebruiken om producten terug de kringloop in te krijgen.’

Ook de geplande uitbreiding van de aansprakelijkheid van producenten (EPR) en het Europese verbod op *Single Used Plastics* brengt de economische haalbaarheid van circulaire oplossingen dichterbij, meent hij. ‘Het is essentieel om mensen mee te krijgen. Een schuldgevoel aanpraten heeft geen zin. Daarmee krijg je niemand in beweging. Duidelijk uitleggen en aantrekkelijk verpakken maakt accepteren en acteren gemakkelijker. Je moet mensen verleiden; niet alleen om iets te kopen, maar ook om er op de juiste manier afscheid van te nemen.’

Siem Haffmans is industrieel ontwerper en partner bij Partners for Innovation. Hij heeft meer dan 25 jaar werkervaring op het gebied van duurzame innovatie en circulaire economieprojecten.

Je moet mensen verleiden. Niet alleen om iets te kopen, maar ook om er op de juiste manier afscheid van te nemen